

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

2 Vtrùm omnis venditio aut commutatio rerum spiritualium pro
temporalibus, sit simonialure diuino prohibita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

Respondeo, Quia cum hæc naturâ suâ sint ta-
lia, vt humana industria non possint comparari,
sed solum diuino munere gratis concedi; magna
irreuerentia est, si pretio, sicut aliæ res humanæ
æstimantur: quod locum non habet in ijs, quæ natu-
raliter possunt haberi; etiam per accidens alicui
supernaturaliter infusa sunt, vel post amissionem
restituta; vt si alicui sit infusa ars mechanica,
vt Beseleel; vel oculi amissi diuinitus restituti.
Non enim quia aliquid diuinitus acceptum est,
ideò efficitur inuendibile, sed quia est ordinis su-
pernaturalis, nullis causis naturalibus compara-
bile, & directè concessum à Deo ad animarum
conuersionem & salutem supernaturalem. Vnde
etiam fama & vita non sunt pretio æstimabilia, ta-
men quia sunt bona humana ordinis naturalis,
non debetur illis ea reuerentia, vt non subiciantur
pretio & pretio temporali. Nam vita licet pecu-
nia redimitur, & homines emuntur in seruos,
& fama interdum interuentu pecunie vel compa-
tatur, vel recuperatur.

7 Ex his sequitur Primò, Non esse simoniam,
vendere doctrinam vel notitiam cuiusvis veritatis
naturali industria comparabilis; vt rectè docet
Sotus l. 9. q. 5. art. 1. Victoria, de simonia, relect. 1.
num. 5. & Adrianus quodlib. 9. art. 1. vbi id fusè
probat, & citat Durandum, Richardum & Palu-
danum. Est contra Altsifodorensem 3. p. quæst.
pauult. de simonia. & Alex. Halensem 2. p. q. 185.
num. 3. qui dicunt scientiam vendi non posse, quia
est inæstimabilis pretij; sed solum laborem qui
in docendo ponitur. Sed probatur Primò, Quia
naturali industria paratur, & ex causis naturali-
bus illa cognitio oritur. Secundò, Quò quis est
doctior, eò maius stipendium potest exigere, &
tamen minus laborat: quod est signum, æstimari
scientiam ipsam. Tertio, Idem patet ex eo, quòd
pro sublimiori doctrina maiora solent peti stipen-
dia; quòd tamen non liceret, si vendere doctri-
nam esset simonia.

Nec refert, quòd sapientia non possit auro æsti-
mari; quia sapientia non solum pendet ab alterius
doctrina, sed etiam à lumine interno. Deinde etiam
secundum naturam suam non possit auro conferri;
tamen ratione quorundam conditionum an-
nexarum, quæ æstimantur apud homines, vt sunt
voluptas cognitionis, dignitas apud homines, vti-
litas temporalis inde proueniens, potest sine iniu-
ria auro conferri. Simili modo, homo secundum
naturam suam est præstantior toto mundo, tamen
ratione utilitatis temporalis ex illo proueniens,
potest pretio vendi.

8 Sequitur Secundò, In statu nudæ naturæ non
futuram fuisse simoniam propriè dictam; quia
nihil ibi fuisse supernaturale. Similiter nec apud
Iudæos modò, nec apud Infideles est vlla vera si-
monia in venditione rerum sacrarum; nisi ex con-
scientia erronea, qua existimant se vendere rem
sacram; (sicut Ieroboam vendens sacerdotia ex-
cellorum, 3. Reg. 13.) cum nihil sit apud ipsos ve-
rè sacrum aut supernaturale. In statu tamen nudæ
naturæ potuisset esse aliquid affine simonia; nam
fuisse ibi verus Dei cultus, veri Sacerdotes, sa-
crificia & sacrificandi instrumenta, quæ nonnul-
lam habuissent sanctitatem, in morali quadam
deputatione constitutam, quam pecuniâ æstima-
re, nonnulla videretur futura fuisse irreuerentia.
Potest etiam Ethnicus committere veram simo-

niam in rebus Christianorum, vt si venderet Ba-
ptismum, aut vasa sacra propter consecrationem.

9 Sequitur Tertio, Non esse simoniam, dare alicui
beneficium ob amorem humanum; vt quia
sanguine vel amicitia iunctus, &c. quia nullum
intercedit pactum pro pretio. Similiter nec ob
timorem; vt si des alicui beneficium ne tibi no-
ceat, modò pactum non interueniat. Quòd si pa-
ctum interuenierit, dubium est, de quo inf. d. 2. r.
Negari tamen non potest, quin nonnulla sit in sa-
crum officium irreuerentia, si beneficium ob ami-
citiam humanam vel similem causam detur; magis
que spectentur causæ priuatæ, quàm bonum
Ecclesiæ.

10 Sequitur Quarto, Non esse simoniam, quando
Sacerdos prætat ministeria sacra, etiam principa-
liter, ob lucrum temporale; modò nullum pactum
tacitum vel expressum interueniat: quia ratio si-
monia consistit in pactione & contractu, secun-
dum communem sententiam Doctorum.

Nec obstat, quòd D. Thomas quodlibet. 8.
art. 10. contrarium sentire videtur in calu propo-
sito; quia in Summa videtur mutasse sententiam;
cum ad simoniam requirit pactum; vt patet art. 1.
ad 5. Potest tamen dici latè simonia, quia qui æsti-
mat ministerium spiritale ex utilitate temporali,
magnam irreuerentiam in illud committit, & fa-
cile ad contractum descenderet.

11 Sequitur Quintò, Non esse simoniam, si quis
animo non quidem verè emendi aut soluendi, sed
decipiendi duntaxat, promittat aliquid tempo-
rale pro beneficio; vt rectè Caietan. opusc. 9.
quæst. 2. tom. 2. & Sotus l. 9. quæst. 8. art. 1. Idem
sentit Toletus l. 5. cap. 90. ratio est, quia ille non
habet voluntatem verè emendi, sed mendacio
decipiendi. peccat tamen, tum quia alterum in-
ducit ad simoniam; tum quia externum opus si-
moniacum facit. Potest tamen beneficium sic ob-
tentum retinere, si à legitimo collatore sit colla-
tum, vt ijdem DD. tradunt, & fatetur etiam Na-
uarrus cap. 23. num. 136. quamuis velit esse simo-
niam conuencionalem.

DYBITATIO II.

Verum omnis venditio aut commutatio re-
rum spiritualium pro temporalibus, sit
simonia iure diuino prohibita.

12 Notandum est, rem aliquam in proposito
posse dici spiritualem vel sacram, ita vt sit
Quatuor modis res
dicitur spi-
ritalis seu
sacra.
materia simonia, quatuor modis. Primò, Quia ta-
lis est naturâ suâ; vt sunt omnes supernaturales
virtutes, & gratiæ præuenientes, & omnes gratiæ
gratis datæ, siue consistant in habitu aliquo, siue
in quadam assistentia Spiritus sancti. Secundò,
dicuntur sacra; Quia sunt causa sanctificationis;
siue effectiua, vt Sacramenta; siue dispositiua &
excitatiua, vt sacramentalia, concio, preces, exor-
cismus. Tertio, Quia sunt effectus vel usus sacræ
potestatis, vt excommunicatio, absolutio, bene-
dictiones, & consecrationes, quas facit Ecclesia;
quamuis hæc etiam possint dici sacra secundo
modo. Item prophetare, miracula facere; quia
sunt operationes potestatis supernaturalis. Quar-
tò dicuntur sacra solum, Quia annexæ sunt rebus
sacris, idque vel propriè, vt beneficia, Ius patro-
natus,

natus, Ius eligendi: vel improprie, vt officium sacrista, officium oeconomici Ecclesiae.

13 Notandum Secundò, In quibusdam rebus spiritualibus esse aliquid temporale, secundum se pretio aestimabile; vt in calice consecrato, in beneficijs: in quibusdam nihil esse tale; vel si quid sit, minimi est pretij; vt in Eucharistia, in Baptismo.

14 Dico Primò, Omnis venditio & commutatio rerum spiritualium cuiusvis generis pro pretio temporalis; si in ea habeatur ratio consecrationis, vel eius quod supra naturam est, est simonia Iure diuino prohibita: vt si quis vendat Sacramenta, vel sacramentalia, vel functiones potestatis spiritualis: vel si plures vendat calicem consecratum, quam non consecratum; globulos benedictos, quam non benedictos: idque non ratione laboris vel sumptuum, quos fecit vt curaret benedici, sed ratione benedictionis. est communis sententia Doctorum, D. Thomae quaest. 100. art. 2. Durandi in 4. d. 15. q. 5. Richardi eadem distinctione circa tertium principale q. 1. Adriani quodlibet. 9. ar. 1. Victorii relect. de simonia nu. 15. Soti lib. 9. q. 5. ar. 2. Nauarri cap. 23. num. 99. & 100. & aliorum.

Probatur Primò ex Scripturis, 4. Reg. 5. Giezi diuinitus punitur lepra, quòd ausus fuerit pecuniam pro curatione leprae per miraculum facta exigere. Matthaei 10. *Gratis accepistis, gratis date.* hic Apostoli iubentur functionem doni miraculorum & sanitarum gratis praestare; quia illud donum gratis acceperant: atqui cetera omnia supernaturalia gratis accepta sunt: ergo gratis dari debent.

Vbi Aduerte, causam cur gratis dare debeant, non esse praecise quia gratis acceperunt; (qui enim scientiam vel artem naturalem à Deo infusam haberet, posset eius vltim vendere) sed quia res talis est vt non possit humanà industrià, sed solo Dei munere haberi. & hoc vult Dominus significare illis verbis, *Gratis accepistis*; quasi dicat, donum illud tale est, vt vestra industrià non potueritis assequi, sed gratis vobis concessum est, ac proinde etiam gratis eo vti debetis. Quibus verbis etiam significat, illa spiritualia dona non esse ipsis collata ad temporalia emolumenta, sed ad fructum Euangelij, ad conuersionem & salutem animarum, vt patet ex verbis quae proximè antecedunt: *Enntes, inquit, predicate dicentes, quia appropinquauit regnum caelorum: infirmos curate, mortuos suscite, leprosos mundate, demones eijcite: gratis accepistis, gratis date.* nempe ad hunc finem. Itaque solum ad hunc finem concessa sunt. Vnde ex modo concessionis & sine constar non esse nobis datum dominium istorum donorum, seu ius disponendi de illis vel eorum vtu pro nostro arbitrio, sed solum dispensationem in spiritalem utilitatem proximorum: ergo vendendo iniuria fit Deo; tum quia vsurpatur dominium rei ipsius, cuius ipse solam dispensationem concessit; tum quia hoc modo impeditur finis ad quem collata sunt. hoc enim ipso quo aliquid venditur, insinuat non esse quid diuinum supernaturale pertinens ad salutem aeternam, sed rem temporalem & humanam ad commoda huius vitae dumtaxat spectantem. talia enim sunt omnia apud omnes gentes, quae in contractus veniunt. Itaque homines non putarent ista fieri virtute diuina, & desiderio salutis ipsorum, sed arte diabolica, & totum negotium religionis putarent

esse fictitium & ad quaestum comparatum. Vnde 15 patet, hoc praecceptum non esse positium, sed continere Ius naturae, maximè cum in nouo Testamento nulla sint praeccepta diuina positiua, praeterquam fidei & Sacramentorum, vt communior sententia Doctorum tenet, & docet D. Thomas quaest. 100. art. 2. in corpore, & art. 1. ad 2. cep. &c. Auctor. 8. *Pecunia tua tecum sit in perditionem* (ait Petrus Simoni mago.) rationem addit, *Quoniam donum Dei existimasti pecunià possideri.* id est, Quia voluisti id, quod sola Dei donatione haberi potest, acquirere pecunià. vbi aperte insinuat esse contra legem naturae. ratio est, quia per talem contractum sic notabilis irreuerentia rei sacrae, & consequenter Deo eius largitori, dum tamquam profana & humanis viribus parabilis aestimatur pecunià; in qua irreuerentia consistit malignitas simoniae.

Petes, Virtum haec simonia sit ita praua, vt mendacium, adulterium, & alia intrinsecè mala.

16 Respondeo, Nomen *simonia* tonare id, quod intrinsecè malum est, non minus quam nomen *mendacium* vel *adulterium*. An autem venditio spiritualium ita sit mala, vt ne per absolutam Dei potentiam concedi possit, est dubium. Verius videtur non ita malum esse, quin aliquando per aliquas circumstantias eius malitia possit impediri. fieri enim potest vt interdum eiusmodi sint circumstantiae, vt prudentis iudicio non censeatur vlla iniuria fieri rei sacrae, etiam si pecunia ad eam obtinendam detur vel exigatur, vt infra dicitur d. 7. modò tamen ipsa res sacra pecunià non aliterur, quasi non pluris valeretur: hoc enim nec per absolutam Dei auctoritatem videtur posse concedi. est enim Deus sit absolutus omnium bonorum spiritualium Dominus: tamen ipse statueret non potest vt non pluris aestimentur quam pecunià: hoc enim intrinsecè inordinationem continet non minus quam loqui contra mentem, vel cognoscere alienam: ipsa enim conditio rerum, quam ex natura sua habent, postulat diuersam aestimationem. vnde id fieri non posset sine iudicio falso & affectu peruerso. Quidam tamen putant, Deum tamquam absolutum omnium rerum Dominum posse per suam absolutam potentiam concedere licentiam captandi quaestum ex vtu talium donorum, v. g. ex vtu gratiae sanitarum vel prophetae, & etiam ex collatione talium donorum, si quis posset ea in alterum conferre. Nam haec omnia etiam temporalia commoda adferunt, v. g. sanitatem corporalem, notitiam vtilem ad negotia humana; quo casu cessaret irreuerentia. nam ille homo vteretur iure suo sibi à supremo Domino concessio, idque secundum illius voluntatem: & tunc illa res non censeretur merè spiritualis, quia non ordinaretur neque concederetur solum ad salutem supernaturalem sicut modò (imò parum vel nihil ad eam tunc valeret) sed potissimum ad commoda temporalia, itaque ex fine censeretur quasi temporalis. Esset tamen huiusmodi licentia conditioni illarum rerum quasi violenta, nec satis diuinae sapientiae consentanea. Multa enim non repugnat fieri sola Dei potentia & auctoritate spectata; quae tamen, si consideretur ratio diuinae sapientiae, & quid illam maiestatem deceat, repugnantiam inuolueret videtur. Sic et si ex parte potentiae nullo modo repugnet Deum assumere in vniorem hy-

posta-

14
Simonia
Iuris di-
uini.

16
An sit in-
trinsecè
mala.

posticam quamuis naturam irrationalem, tamen ex parte sapientia potest repugnare, quia deest iusta ratio, ob quam decore fieri possit.

17 Sed dubium est, Vtrum ea in quibus est aliquid pretio aestimabile, possint ratione illius vendi? De quibusdam nulla est difficultas, vt de calicibus, vestibus sacris, Chrismate, & similibus, quorum materia magno constat antequam consecretur: non enim amittit suum pretium per consecrationem. Sed maxima controuersia est de beneficijs.

An beneficia Iure naturali sint omnino inuendibilia.

Sunt duae sententiae. Prior est ferè communis Theologorum, Beneficia Iure diuino esse inuendibilia: quia ius percipiendorum fructuum est spirituale. Ita Caietanus Tom. 2. tract. 9. q. 1. Victoria, de simonia, num. 42. Sotus lib. 9. q. 7. art. 1. & alij.

Alteri est Nauarri cap. 23. num. 108. vbi multis rationibus probare nititur, beneficia quoad partem pecuniariam & temporalem vendi posse à Summo Pontifice, sicut vasa sacra. Eandem tenent ferè omnes Canonistae, secuti Glossam in cap. Ex parte 1. de officio Delegati, & in cap. 1. de simonia.

18 Respondeo & Dico Secundo, Vtramque sententiam rectè explicatam, veram videri: si enim beneficium consideretur planè formaliter, quatenus est ius fructuum, obtingens per officium sacrum, sic Iure diuino est inuendibile; quia non potest vendi officium sacrum, per quod hoc ius habetur. Simili modo ius decimarum dicitur esse inuendibile, quia non potest vendi ministerium sacrum, per quod hoc ius competit: vendere enim hoc modo ius fructuum, est vendere officium, in quo illud ius consistit. neque Nauarrus id intendit negare. Si verò beneficium consideretur materialiter, nempe pro iure ad illos fructus, qui officio sunt annexi; sic beneficium vendi potest per Pontificem absque simonia Iuris diuini; quia in potestate ipsius est, ius ad illos fructus separare ab officio, & alteri dare, vel relinquere officio annexum. sicut ergo si illud separaret, & alteri venderet, nullam simoniam committeret, quia non venderet aliquid spirituale; sic etiam si aliquam summam pecuniae exigeret ab eo, qui beneficium sibi cupit conferri, vt ius illud titulo annexum relinquat, vel vt separatim illi vniat, nullam simoniam Iuris diuini committeret. haec est mens Nauarri. Idem docet Adrianus quodlib. 9. ad 5. princip. vbi dicit, Beneficia ratione iuris fructuum posse vendi, si Papa intendat vendere ius fructuum non mediante aliquo officio spiritali: secus autem si mediante tali officio. Vnde sequitur, idem posse facere Episcopus absque simonia, nisi Iure esset prohibitum: quia possunt ex causa ius fructuum saltem secundum partem ab officio separare, & illud alteri attribueri. Imò idem aliqua ratione possent priuari, nisi Iura obstarent. seposito enim Iure positio, posset priuatus partem fructuum ad vitam elocare, & beneficium cum reliqua parte in alterum resignare: ac proinde posset etiam aliquid exigere vt beneficium cum integris fructibus resignet; siue vt partem illam fructuum elocatum, sibi non referret. Verum quia Iure statutum est vt non possint villo modo sine auctoritate Superioris ius fructuum in totum vel in partem ab officio seu titulo separare, (vt patet toto titulo, Vt Ecclesiastica beneficia sine diminutione cōse-

19 Quae ratione per Pontificem posset vendi beneficium absque simonia.

rantur) necesse est, vt si resignet titulum, simul etiam censeantur renuntiare omnibus fructibus, ita vt hoc ipso, quo alter accipit titulum, accipiat etiam ius ad omnes fructus titulo annexos. Quare si exigat aliquid temporale pro iure fructuum, censetur illud pro ipso officio exegisse; quia ius fructuum in alterum transferre non potest, nisi mediante titulo: & ita praesumitur commississe simoniam Iuris diuini. In re tamen non est necesse vt sit simonia Iuris diuini; quia etsi Iure non possit ius fructuum separare à titulo, & transferre in alium absque interuentu tituli spiritalis, tamen potest illud facere facto vel tentare facere. sicut cum elocat partem fructuum ad vitam, vel etiam absque elocatione sibi seruat, & resignat titulum cum reliqua parte prouentuum, resignatario non contradicente, non committet simoniam Iuris diuini, neque etiam committet, etiam si hoc ius postea illi vendat: quia iam antè titulus in eum translatus erat. erit tamen iniustitia, & tenebitur ad restitutionem; quia non potuit ius fructuum à titulo separare. Vnde vnà cum titulo in resignatarium est translatus; & consequenter ipsi fructus debentur, nisi eos condonet.

Ex his patet Primò, Hic non esse verè simoniam Iuris diuini, nisi quis intendat ius fructuum vendere mediante officio, vt bene Adrianus dixit; licet praesumatur esse. quo modo autem sit simonia Iuris humani, statim dicitur.

Patet Secundo, Multò minus esse simoniam Iuris diuini in venditione officij sacristae & economi Ecclesiae; quia multò minus sunt spiritalia, quam beneficia: sunt enim officia merè temporalia, etsi aliquem ordinem habeant ad superlectilem sacram quam tractant, vel ad Ecclesiae ministros cultumque diuinum; quatenus horum prouentus, qui ad cultum diuinum sunt deputati, administrant.

21

22

DUBITATIO III.

Vtrum permutatio rerum spiritualium inter se, sit simonia Iuris diuini.

Respondeo, Non esse, si nullum temporale interueniat, ratione cuius haec permutatio fiat. Ita Victoria num. 17. qui pro hac sententia citat Innoc. in cap. Quæsitum, & D. Thom. in 4. d. 25. q. 3. a. 3. ad 8. Eandem tenet Sotus l. 9. q. 5. art. 2. & Durandus d. 25. q. 5. num. 9. & alij. Est contra Richardum in 4. d. 25. circa tertium princip. q. 1. & contra Adrianum quodlib. 9. ad quartam confirmationem, littera E.

Probatur Primò, Quia omnes Theologi & Canonistae tenent, licere cum auctoritate Superioris permutare beneficium cum beneficio, & titulum cum titulo; idque etiam constat ex cap. Ad quæstiones, de rerum permutat. & ex Clement. vnica, eodem titulo, vbi Ecclesiarum, beneficiorum, & titulorum permutationes à Pontificibus approbantur; & tamen plerique Theologi docent, beneficia Iure diuino naturali esse inuendibilia; certumque est, titulos ipsos omnino inuendibiles esse pretio temporali: atqui si talis permutatio esset Iure natura prohibita, non posset fieri cum auctoritate Superioris: hic enim à Iure natura

Qq 2 eximere